

Včasné neodovzdanie emisných kvót sa nevypláca

Majú členské štáty prihliadať na dôvody porušenia povinnosti odovzdať včas emisné kvóty?

Interné administratívne zlyhanie v spoločnostiach zo skupiny Bellerud ich vyšlo draho. Emisné kvóty neodovzdali včas, na čo doplatili pokutou vo výške viac ako 2 000 000 EUR.

Súdny dvor EÚ sa vo svojom rozsudku zo dňa 17. 10. 2013 vo veci C-203/12 zaoberal otázkami, či majú členské štáty prihliadať na dôvod porušenia tejto povinnosti a či môžu členské štáty rozhodnúť v tejto súvislosti o odpustení, prípadne znížení pokuty.

Povinnosť odovzdávania emisných kvót a následky jej porušenia

Jednou z povinností, ktoré zaviedla Smernica 2003/87 a ktoré sú prevádzkovatelia zaradení do systému obchodovania s emisnými kvótami povinní dodržiavať, je každoročné odovzdávanie emisných kvót zodpovedajúcich ich emisiám za predchádzajúci rok, vždy ku 30. aprílu¹.

Smernica 2003/87 zaviedla za porušenie tejto povinnosti peňažnú sankciu vo výške 100 EUR² za každú tonu ekvivalentu CO₂ emitovaného zariadením. Smernica 2003/87 uložila členským štátom povinnosť prevziať túto úpravu do vnútroštátnych predpisov, upraviť pravidlá ukladania pokút za porušenie povinnosti, ako aj zabezpečiť platenie uložených pokút.³

Spoločnosti skupiny Bellerud vs. švédsky Úrad pre kontrolu prírody

Švédske spoločnosti zo skupiny Bellerud patria do systému obchodovania s emisnými kvótami, preto sú každoročne povinné odovzdávať emisné kvóty zodpovedajúce ich emisiám príslušnému švédskemu úradu. V roku 2007 však túto povinnosť porušili.

V dôsledku interného administratívneho zlyhania nestihli odovzdať emisné kvóty v lehote do 30. apríla, preto im úrad vyčíslil pokutu vo výške viac ako 2 000 000 EUR.

Spoločnosti zo skupiny Bellerud sa voči rozhodnutiu o uložení pokuty odvolali s odôvodnením, že na svojich účtoch vo švédskom registri emisných kvót mali dostatočné množstvo kvót na pokrytie všetkých ich emisií za rok 2006 a že nemali v úmysle vyhnúť sa, ako ani porušovať tieto povinnosti.

Spoločnosti spochybňovali uloženie pokuty tvrdením, že sa nedopustili nadmerného znečisťovania ovzdušia, pretože mali dostatočné množstvo emisných kvót v držbe, t. j. nedopustili sa konkrétnej škody na životnom prostredí. Vnútroštátny švédsky súd sa s touto argumentáciou nestotožnil, preto sa obrátil na Súdny dvor EÚ.

Interné administratívne zlyhanie neospravedlňuje

Súdny dvor EÚ sa týmto prípadom zaoberal v rozsudku zo dňa 17. 10. 2013 vo veci C-203/12 a konštatoval, že pokuta za porušenie povinnosti včasného odovzdania emisných kvót je pokutou za samotné neodovzdanie emisných kvót, bez ohľadu na dôvod neodovzdania a množstvo kvót, ktoré prevádzkovatelia skutočne vlastnia.

Súdny dvor EÚ uvádza, že konečným cieľom systému obchodovania s emisnými kvótami je síce ochrana životného prostredia, no tá spočíva v presnej evidencii vydávania, držania, prenosu a zrušenia emisných kvót.

Pokutou zavedenou Smernicou 2003/87 sa teda sankcionuje narušenie systému presnej evidencie emisných kvót, čoho sa svojou neobľúbivosťou dopustili aj spoločnosti skupiny Bellerud.

Súdny dvor EÚ ďalej vo svojom rozsudku uviedol, že napriek absencii špecifického ustanovenia je uznanie prípadu vyššej moci, ktorá zapríčinila porušenie tejto povinnosti, možné v prípade, ak má „taký nezadržateľný a nevyhnutný dosah, že spôsobuje objektívnu nemožnosť dotknutých osôb dodržiavať svoje povinnosti“.

Vnútroštátny súd má preto posúdiť, či spoločnosti skupiny Bellerud napriek všetkej starostlivosti, ktorú mohli vynaložiť, aby dodržali stanovené lehoty, boli konfrontované s okolnosťami, ktoré boli neobvyklé, nepredvídateľné a presahovali rámec obvyčajného interného zlyhania.

Moderácia pokuty v súvislosti so zásadou proporcionality

Súdny dvor EÚ sa vo svojom rozhodnutí zaoberal tiež otázkou, či je skutočnosť, že vnútroštátne súdy nemajú možnosť zmeniť, resp. znížiť výšku pokuty v súlade so zásadou

proporcionality, ktorá tvorí súčasť všeobecných zásad práva Únie.

Súdny dvor EÚ k tejto otázke zaujal jednoznačný postoj, že paušálna pokuta je nevyhnutná pre sledovanie legitímneho cieľa zriadiť výkonný systém obchodovania s emisnými kvótami, aby sa predišlo tomu, že sa niektorí prevádzkovatelia budú pokúšať obísť alebo zmanipulovať tento systém prostredníctvom špekulácií s cenou, množstvami alebo lehotami.

Súdny dvor EÚ tiež poukázal na skutočnosť, že prevádzkovatelia majú na splnenie tejto povinnosti k dispozícii lehotu štyri mesiace, preto považuje prísnu pokutu za primeranú.

Ďalej tiež dodáva, že zmyslom zásady proporcionality v tomto prípade je, aby pokuta nespôsobovala ťažkosti neúmerné výhodám, ktoré inak prináša s cieľom, aby Únia dodržiavala

svoje záväzky vyplývajúce z Kjótskeho protokolu.

Z tohto hľadiska je preto Súdny dvor EÚ názoru, že výška pokuty nie je v rozpore so zásadou proporcionality.

Záver

Ako Súdny dvor EÚ uviedol, interné administratívne zlyhanie, v dôsledku ktorého dôjde k porušeniu povinnosti včasného odovzdania emisných kvót príslušnému národnému registru, nie je ospravedlnením ani dôvodom pre odpustenie, prípadne zmiernenie pokuty.

Napriek tomu, že Smernica 2003/87 uvádza, že sa sankcionuje „prekročenie emisií“, toto ustanovenie sa nemá vykladať doslovne.

V skutočnosti je cieľom sankcionovať samotné porušenie povinnosti odovzdať emisné kvóty v uvedenej lehote, ktorej následkom je narušenie presnej evidencie emisných kvót,

čím sa znemožňuje dosahovanie redukčných cieľov stanovených Kjótskym protokolom.

K odovzdávaniu emisných kvót je preto potrebné pristupovať zodpovedne a nespoliehať sa na odpustenie pokuty.

JUDr. Natália Jánošková
Dvořák Hager & Partners,
advokátska kancelária, s. r. o.

- 1 Článok 12 ods. 3 Smernice 2003/87/ES EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY z 13. októbra 2003 o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v spoločnosti, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 96/61/ES.
- 2 V rámci trojročného obdobia začínajúceho 1. januára 2005 sa uplatňovala znížená pokuta vo výške 40 eur za každú tonu ekvivalentu CO₂ emitovaného zariadením.
- 3 § 20 ods. 8 a § 28 ods. 1 zákona č. 414/2012 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami a o zmene a doplnení niektorých zákonov.